

Dr. Zeynep AYATA

**AVRUPA BİRLİĞİ
REKABET HUKUKUNDA
İNOVASYON SORUNSALI**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR.....	XIII
GİRİŞ.....	1
I. Kuramsal Olarak Piyasa Rekabeti ve İnovasyon İlişkisi.....	9
A. İnovasyonun Tanımı	10
B. Rekabet ve İnovasyon İlişkisini İrdeleyen İktisadi Kuramlar	16
1. Erken Dönem İktisat Kuramları ve İnovasyon.....	18
a. Knight: Belirsizlik Kuramı.....	18
b. Keynes: Büyümenin Motoru Olarak İnovasyon.....	20
c. Hayek: Bilgi Temelli İnovasyon.....	21
i. Hayek'in Bilgi Kuramı	21
ii. Hayek'in Rekabet ve İnovasyon Kuramı	25
d. Schumpeter: Piyasa Rekabetinde Döngüsel İnovasyon..	28
i. Schumpeter'in İnovasyon Kuramı.....	31
ii. İnovasyonun Taşıyıcısı Olarak Girişimci	32
iii. Schumpeter'in Kuramında Devlet Müdahalesi.....	33
iv. Yıkıcı Yaratıcılık Kuramı	35
v. Schumpeter'in Rekabet Kuramı.....	37
e. İnovasyon Dürtüleri ve Arrow Etkisi	41
2. Öncü İnovasyon Kuramlarının Karşılaştırılması.....	44
3. Yakın Dönem Kuramsal Tartışmalar.....	47
a. İnovasyon ve Rekabet İlişkisinde Yeni Odak Noktaları..	47
b. Rekabet ve İnovasyon İlişkisinde Yeni Bir Görüş.....	49

II. Avrupa Birliği Rekabet Hukuku Mevzuatı ve İctihadında Bir Kriter Olarak İnovasyon.....	54
A. AB Hukukunda Bir Amaç Olarak İnovasyon.....	55
1. İnovasyona Yönelik Düzenlemelerin Temel İlkeleri.....	56
2. AB Kurucu Antlaşmalarında İnovasyon.....	60
3. AB’de İnovasyonun Teşviki ve Korunması İçin Geliştirilen Güncel Düzenlemeler	62
4. AB’nin İnovasyon Teşviki ve Korunması için Düzenleme Süreçleri ve Gündemi.....	64
B. AB Rekabet Hukuku Mevzuatında Bir Kriter Olarak İnovasyon.....	68
1. AB Rekabet Hukukunda ABİHA 101. Madde ve İlgili Mevzuatta Bir Kriter Olarak İnovasyon.....	68
a. Araştırma Geliştirme Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti	69
b. Teknoloji Transferi Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti	72
c. Yatay İşbirliği Anlaşmaları Hakkında Kılavuz.....	74
d. Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti	76
2. AB Rekabet Hukukunda ABİHA 102. Madde ve İlgili Mevzuatta Bir Kriter Olarak İnovasyon.....	77
3. AB Rekabet Hukukunda Yoğunlaşmaların Denetlenmesine İlişkin Mevzuatta Bir Kriter Olarak İnovasyon	79
C. AB Rekabet Hukuku İctihadında Bir Kriter Olarak İnovasyon.....	81
1. Rekabet Hukukunda Zarar Teorileri.....	82
2. AB Rekabet Hukuku Uygulamasında İnovasyona Zararın Değerlendirilmesi.....	84
a. AB Rekabet Hukuku İctihadında İnovasyona Dolaylı Zarar.....	85
b. AB Rekabet Hukuku Uygulamasında İnovasyona Zararın Tespiti.....	88
III. İnovasyonun Devlet Destekleri ile Desteklenmesi.....	94

A. AB hukukunda İnovasyona Devlet Desteklerinin Düzenlenmesi.....	95
1. AB Hukukunda Devlet Desteklerinin Denetlenmesi.....	96
2. AB Devlet Desteklerinin Denetlenmesi Mevzuatında İnovasyon	98
B. Piyasa Rekabeti Bakımından İnovasyona Yapılan Devlet Desteklerinin Değerlendirilmesi.....	101
1. İnovasyona Devlet Desteklerinde Pazar Aksaklıklarının Değerlendirilmesi.....	101
2. İnovasyona Destek ile Rekabetin Gereğinden Fazla Sınırlanmasının Engellenmesi	103
C. Ar-Ge ve İnovasyon için Devlet Destekleri Mevzuatının Esnekliği.....	104
D. İnovasyonun Dolaylı Olarak Etkilendiği Durumlarda Devlet Desteğinin Değerlendirilmesi.....	106
1. Komisyonun Devlet Destekleri Çerçevesinde Vergi Uygulamalarına Yönelik Kararları.....	106
a. Transfer Fiyatlandırmalarının Devlet Desteği Sayılması ve Emsallere Uygunluk (Kol Uzunluğu) İlkesinin Uygulanması.....	107
b. Komisyonun Emsallere Uygunluk İlkesini Uygulaması.....	110
2. Vergi İndirimleri Kararlarında İnovasyon Boyutu.....	113
IV. İnovasyonun Fikrî Mülkiyet ile Korunmasının Rekabet Hukukunda Etkileri.....	118
A. Fikrî Mülkiyetin Tanımı ve Ekonomik Gerekçeleri	119
1. Fikrî Mülkiyetin Tanımı	120
2. Fikrî Mülkiyetin Ekonomik Gerekçeleri	120
B. Fikrî Mülkiyet Hakkı ile Rekabet Kurallarının Birlikte Uygulanması.....	122
1. Amaçlar Bakımından Değerlendirme	122
2. Fikrî Mülkiyetin Pazar Tanımlamasına Etkisi.....	124
3. Fikrî Mülkiyet Sahibinin Lisanslamayı Reddetmesi	127

4. Fikrî Mülkiyetin Zorunlu Unsur Teşkil Etmesi.....	129
C. AB Rekabet Hukuku Uygulamasında Fikrî Mülkiyet Haklarının Etkileri	134
1. İlaç Sektöründe Fikrî Mülkiyet Haklarına Bağlı Rekabet Hukuku Sorunları.....	135
a. İlaç Sektöründe Stratejik Patentleme.....	135
b. AstraZeneca Kararı.....	138
c. Fikrî Mülkiyetin Sağladığı Korumanın Rekabet Hukuku Kapsamında Değerlendirilmesi.....	140
2. Yüksek Teknoloji ve Telekomünikasyon Sektörlerinde Fikrî Mülkiyete Bağlı Rekabet Hukuku Sorunları.....	143
a. AB Rekabet Hukukunda Fikrî Mülkiyeti Lisanslama Hakkını Sınırlayan İstisnai Şartlar	145
b. Telekomünikasyon Sektöründe Zorunlu Standart Patentleri Lisanslama Zorunluluğu ve Fiyatlandırmanın Rekabet Hukuku Kapsamında Değerlendirilmesi.....	147
V. Avrupa Birliği Rekabet Hukukunda Dijital Piyasalarda Müdahale ve Düzenlemenin İnovasyona Etkileri	153
A. Dijital Piyasalarda Platform Ekonomisi ve Yeni Tekeller.....	154
1. Dijital Çağın İş Modeli Olarak Platformlar	155
2. Dijital Pazarlarda Ekonomik Güç.....	158
3. Pazar İçin Rekabet.....	159
4. Yeni Yoğun Pazarlar: Tekeller, Data-Opoller, Moligopoller?.....	160
B. Dijital Piyasaların İnovasyona Katkıları.....	164
1. Ekosistemlerin Sağladığı İnovasyon Avantajları.....	165
2. Ekosistemlerde Rekabetin Sınırlanması	167
C. Kuramsal Çerçeveyi Zorlayan Bir Örüntü: Dijital Piyasalarda Öldürücü Devralmalar	172
D. AB Dijital Piyasalar Yasası.....	179
1. Dijital Piyasalar Yasasının Rekabet Anlayışı	180

a. Farklı ve Yeni Bir Müdahale Aracı Olarak Dijital Piyasalar Yasası.....	180
b. Geçit Bekçileri.....	181
c. Yükümlülükler ve Yaptırımlar.....	183
2. Dijital Piyasalar Yasası ve İnovasyon	185
a. Dijital Piyasalar Yasasının Esnek Düzenleme Açısından Değerlendirilmesi.....	185
b. Dijital Piyasalar Yasasının İnovasyona Olası Etkileri....	189
SONUÇ	193
KAYNAKÇA	205